

Bemærkninger til lovforslaget

»Blandt de Pinsler, som den straffende Skarp-sindighed har opfundet i vore Dage, er Cellen den grummeste. Den rammer Aanden haardere end Kødets. Med Ensomhedens Tungsind formørker den Forstanden og stjæler Modet samtidig med Sundheden. Det er denne Straf, der her i Landet idømmes dem, der mistænkes.« Viggo Hørup, Lov og Ret, 22. september 1922 (citeret fra Lov og ret – magtens medløbere af Gretelise Holm, side 258).

I 1982 offentliggjorde Europarådet en rapport fra en forskergruppe, ledet af den danske landsdommer og tidligere direktør for fængselsvæsenet H. H. Brydensholt.

Danmark lå blandt de europæiske lande helt i top med hensyn til anvendelsen af frihedsstraf. I 1979 blev der pr. 100.000 danskere idømt 300 frihedsstraffe. De tilsvarende tal var f.eks. i Sverige og England 150–160, mens Holland, som vi plejer at sammenligne os med på politiske og kulturelle felter, kun idømte 110 frihedsstraffe pr. 100.000 indbyggere. (Lov om ret – magtens medløbere af Gretelise Holm, side 31).

Dertil kommer, at antallet af dømte, der venter på at blive indsat til afsoning, i de seneste år har været stigende.

Det er hensigten med lovforslaget dels at begrænse anvendelsen af fængselsstraf, dels at nedbringe ventetiden for afsoning.

Ventetiden kunne nedbringes ved at udvide afsoningskapaciteten. Forslagsstillerne må imidlertid afvise en sådan løsning. I en kronik i Jyllands-Posten den 1. februar 1985 omtaler Hans Henrik Brydensholt, hvorledes man i USA årligt byggede tusindvis af nye fængselspladser, men tilgangen af nye fanger er fortsat så stor, at fængslerne er overfyldt. I staten Minnesota i USA er man gået en anden vej. Frem for at tilpasse fængselssystemet, så det kan huse det antal afsonere, domstolene bestemmer, har man fundet frem til, hvorledes strafudmålingen for bestemte lovovertrædelser skal være, hvis udgangspunktet er, at man nu engang kun har et bestemt antal fængselspladser.

I Danmark har man på tilsvarende måde søgt at tilpasse straffesystemet til afsoningskapaciteten.

I sommeren 1982 trådte en ændring af straffeloven i kraft, der medførte en sænkning af minimumstiden for prøveløsladelse fra 4 til 2 måneder, en sænkning af strafferammerne for almindelig berigelsesforbrydelse med ca. ½ i forhold til tidligere samt en udvidet anvendelse af betingede domme. Justitsministeren har endvidere i foråret 1984 indført en ny benådningspraksis, hvorefter fængsels- og hæftedomfældte, der har ventet mere end 1½ år henholdsvis 1 år, og som ikke har begået ny kriminalitet under ventetiden, kan få vurderet deres sag med henblik på eventuel benådning.

Endelig har en ændring af færdselsloven, der trådte i kraft 1. juli 1981, begrænset anvendelsen af hæftestraf for spirituskørsel.

Disse foranstaltninger har, som det fremgår af den grafiske fremstilling i det optrykte bilag, bevirket, at hæfteventertallet, der toppede i 1981 med knap 10.000 ventende, er bragt ned til ca. 3.500, og at fængselsventertallet, der toppede i januar 1984 med ca. 4.200 ventende, er faldet til ca. 3.200.

Lovforslaget vil yderligere medvirke til at nedbringe venterkøen og antallet af afsonere.

En sådan udvikling er nødvendig, da det for det første er stødende for retsbevidstheden, at den dømte ikke kommer til at afsone sin straf hurtigt efter, at forbrydelsen er begået og pådømt.

Dertil kommer for det andet, at erfaringen viser, at dømte, der først kommer til afsoning, længe efter at dommen er afsagt, ofte i mellemtiden har etableret sig med uddannelse eller arbejde og familie. I sådanne tilfælde kommer afsoning til at virke som en ekstra straf, der i værste fald kan ødelægge tilværelsen for de pågældende.

Lovforslaget indebærer, at afsoningen betragtes som påbegyndt 6 måneder efter den endelige domfældelse, uanset om den pågældende er indsat i anstalt eller arresthus. Ordningen vil dog ikke omfatte dømte, der selv er skyld i, at afsoning ikke iværksættes, idet de eksempelvis unddrager sig afsoning eller selv ansøger om udsættelse med afsoningen. Bestemmelsen vil heller ikke omfatte personer, der i ventetiden begår ny kriminalitet.